

Ett brev betyder så mycket

Carolina Ljungberg Sa2e

Kära Sophie Elkan!

Falun den 23 maj 1899

Hur mår du? Jag tänkte på dig när jag precis satt mig ned för att njuta av en kopp kaffe. I min tanke såg jag dig sitta vid fönstret längst bort i lokalen på ditt café där du sitter varje morgon. I den nedsuttna fåtöljen med en rykande varm kopp kaffe och dagens nybakade småkaka. Jag ser hur du vecklar upp tidningen och viker hundöron på varje artikel som faller dig i smaken för att den antingen innehåller kulturnyheter eller för att den förlöjligar oss kvinnor. Jag ser hur du blickar ut över gården som caféet vetter mot, där barn med slitna byxor, skrubbade knän och rufsigt hår leker. Hur du ömsom beundrar, ömsom föraktar, deras naivitet och blåögda sätt att se på världen. Jag kan se hur hårslingor från ditt kastanjfärgade hår lirkar sig ur din omsorgsfullt lindade hårknut och faller ned längs dina rosiga kinder. När någon ur personalen kommer fram till dig och undrar hur deras stamkund mår och ditt ansikte brister ut i ett brett leende där jag kan skymta dina raka tänder. I det ögonblicket bestämde jag mig för att skriva ett brev till dig.

Jag hoppas att allt är väl med dig och att du har hälsan i behåll. Jag mår bra och väntar förhoppningsfullt på besked om hur Pauline Bancroft Flachs engelska översättning av Gösta Berlings saga tas emot i den engelsktalande världen. Skrivlusten har åter infunnit sig efter en tillfällig svacka som jag har haft här i Falun. Nu har jag bott här i drygt ett år och jag trivs väl eftersom att min relation till min syster Gerda har förbättrats avsevärt. Apropå Gerda, berättade hon för mig häromdagen om en namninsamling för allmän och lika rösträtt där närmare 400 000 personer skrivit på. Dessutom hör jag ständigt talas om protester och demonstrationer runtom i Sverige där människor kräver sin rätt. Vid blotta tanken sprider sig ett lyckorus genom min kropp.

Varje dag är jag tacksam för att jag, för nio år sedan, läste din novellsamling **Dur och Moll** och därefter beslöt mig för att skriva och därefter fick möjligheten att träffa dig. Vid första anblick av ditt hår i färg av kastanj och dina djupa ögon, som jag om jag tittar tillräckligt länge kan drunkna i, fylldes jag av en känsla som jag aldrig tidigare känt. Att allt som någonsin varit var borta och att allt som någonsin skulle bli fick vänta. Här och nu var allt som betydde någonting. Ack, trots det tänker jag att det här är fel. Hur kan jag älska en kvinna på samma sätt som jag bör älska en man? Vad var Guds vilja med att ge mig dessa tankar - om inte för att låta mig ge utlopp för mina känslor? Jag önskar, i den utsträckning att inga ord räcker till, att vi en dag ska bli accepterade för att vi råar om varandra.

Slutligen vill jag att du ska veta att det aldrig har funnits någon annan än du i mitt liv. Jag är medveten om att du har uttryckt besvikelse över min kontakt med Valborg Olander men för mig är hon endast en god väninna. Jag träffade henne för första gången för drygt ett år sedan och nu tycker jag alltför synd om henne när hon förälskat sig i mig för att berätta för henne att jag inte känner detsamma. Det är sant, det jag säger, att du är den som jag **verkligt** älskar. Tro mig.

Med mina varmaste kärleksfullaste hälsningar.
Selma Lagerlöf

Bästa Selma!

Göteborg den 2 juni 1899

Jag har funderat mycket över ditt brev och jag har insett att dina känslor är besvarade. Du är den som mina tankar alltid återvänder till. När knuten på mitt skosnöre på ena kängan löst upp sig, tänker jag på när du snavade på ditt skosnöre under promenaden på Hisingen och hur vi tillsammans skrattade när jag hjälpte dig upp på fötter igen. När jag tillreder min middag minns jag våra diskussioner om huruvida kaviar är aptitligt eller ej. När jag går och lägger mig hör jag dig säga, som du alltid säger på våra resor, "Dröm söta drömmar Sophie, bara din fantasi sätter gränserna".

Nog om detta, även i Göteborg har det funnits massvis med människor som demonstrerat för jämlikhet och jämställdhet. Vi samlades, gick i en protestmarsch och bar plakaten högt upp i luften. Plötsligt var vi omringade av poliser som försökte hejda vår framfart. Jag tror att några i främre ledet blev gripna men jag och mina vänner klarade oss undan denna gång. Trots allt glädjer det mig att jämlikhetens framtidsvindar äntligen ger oss medvind och blåser vår väg.

Selma, jag vet inte vad jag ska mig till... Hur ska jag någonsin kunna leva med mig själv när jag känner som jag gör? Jag har under en lång tid försökt att förtränga och glömma. Prästen säger att det går att uthärda och att jag kan bli botad för mina syndiga tankar men känslorna känns alltför rätt för att kunna vara något som jag ska behöva botas ifrån. Det är olagligt att känna som vi gör och bara för 40 år sedan stod förbudet mot onormalt könsungämpligt under samma paragraf som förbudet mot tadelag. Samtidigt som jag skäms över mina fantasier, kan jag inte låta bli att tänka på hur nära jag vill vara dig. Jag vill vara dig så nära att våra konturer inte längre kommer att kunna urskiljas ifrån varandra. Vara dig så nära att vi kan dela samma luft. Vara dig så nära att jag kan upptäcka varenda leverfläck och hudskiftning på din kropp, likt en upptäcktsresande på de sju haven.

Jag vet ännu inte om jag kan lita på att du älskar mig mer än Valborg. Min största farhåga är att bli förlöjligad, hånad och att vara någon som du alltid kan välja i andra hand. Om jag är den enda för dig, vill jag att du möter mig på mitt café den vanliga tiden fredagen den 30 juni. Om du inte dyker upp, vet jag att jag inte är viktigare än Valborg, ty handlingar väger tyngre än ord.

Du vet att jag älskade min man Nathan och min dotter som båda dog i tuberkulos för 20 år sedan. Jag tror att Nathan vet att jag alltid bär sorgedräkt och hur mycket jag älskade - och älskar - honom. Därför tror jag, om han ser det här från var han än befinner sig, att jag har hans välsignelse att förälska mig på nytt. Det här må vara en tillfällig ingivelse som jag kommer att ångra om bara ett par dagar och av den anledningen ska jag göra det enkelt för dig. Om du inte dyker upp den 30 juni, kommer jag aldrig mer att nämna dessa känslor jag har för dig. Jag kommer istället att nöja mig med vår oersättliga vänskap.

Jag saknar dig.
Sophie

Kära älskade Sophie!

Falun, den 28 januari 1913

Du kan inte föreställa dig vad jag upplevde idag! Postmästaren kom idag med ett gammalt, skrynkligt kuvert med knappt läsbar adress. Han gav det till mig personligen och ursäktade sig å postens vägnar. Det var först när han hade gått som jag öppnade brevet och såg att det kom från dig.

Jag ber hemskt mycket om ursäkt för att jag aldrig svarade på brevet som du skickade för 14 år sedan. Faktum är att brevet, som bekant, kommit bort i posten ty jag mottog det inte förrän idag. Jag är mållös över det misstag som posten har begått. Jag är likväl mållös över hur annorlunda allting kunde ha blivit om brevet anlänt i tid. Tänk att ett brev kan betyda mycket. Jag får en fruktansvärd klump i magen vid tanken på dig sittandes väntande ensam och med tiden, desto mer ledsen och desto mer uppgiven. Där, vid fönsterbordet längst bort, i en nedsutten fåtölj och med en allt svalare kopp kaffe. Klumpen växer sig desto större vid tanken på att 14 år har gått och jag har varit helt omedveten om din kärleksförklaring. Jag vill be dig om ursäkt, inte en gång, utan lika många gånger som de antal snöflingor som i detta nu singlar ned från himlen utanför mitt fönster. Förlåt för allting som skedde och för allting som hade kunnat ske. Jag tänker på all brevväxling som vi haft under dessa år och på varje gång som du lät brevkniven sprätta upp förseglingen på mina brev med förhoppningen om att det däri skulle finnas en förklaring till varför jag aldrig dök upp. Ett sådant brev kom aldrig, för jag visste inte.

Mina förhoppningar är att du kommer att kunna godta min ursäkt, denna förklaring och fortsätta där vi slutade för 14 år sedan. Jag vet självfallet inte vad du känner, men mina känslor är fortfarande detsamma för dig. Är det för sent att försöka? Har vi någonting att förlora? Möt mig den 19 februari vid fönsterbordet längst bort på ditt café, om du trots allt vill försöka. Likt en vintermorgon när snöskaren möter de första solstrålarna och du ännu inte vet om du kommer att sjunka igenom täcket av snö utanför din dörr eller om skaren kommer att bära, låt oss tillsammans ta steget, kliva ut i snön och då får det bära eller brista!

Jag älskar dig.
Selma